

Zas Latweeschu draugs.

1840. 25 Juhl.

30ta lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Peterburgs. Katram katra-pulkam Kreewds sawadas mundures un saws wahrds. Weenu pulku, kà jau zittà lappà minnehts, nelaitka Pruhfchu Kehninam par gohdu, pehz winna wahrda nosauz par Friedrika Wilhelm ta trefcha pulku, un pats kehminschi arri brischi walfajis tahdas mundures, kà jau schi pulka wirsneekam nahkabs. Taggad, pehz winna mirschanas, augsti zeenigs Keisers irr pawehlejis, lai no pulka puffes schahs winna mundures, kas no Berlihes atnestas, gohdam fanenim, un us preekschu të Peterburgè tanni Kreewu basnijà glabba, kas pulkam peederr.

Is Dubbultzeema, Slohkas aprinki, juhmallà. Schinni wafarà të tik pat dauds kungu sanahkufchi juhà peldetees, kà zittòs gaddòs, bee ar ween arri wehl fuhdsahs, ka të juhmallà gruhti warr dabbuht pirkt, kas winneem par usturru wajaga. Jo tà pat tee sweineeki, kas schat mallà dsihwo, kà zitti semneeki kaiminds, wehl ne mas kroetni us to griib dohteos, preeksch pahrdohschanas schinni gadefahrà few sagahdabt leelaku pulku dahrsa augtu, ohgu, pautu, peena, kreima, feera, galkas un zittas tahdas ehdamas leetas. — Kreewi, Schihdi un Wahzeeschi gan beeschi ar sawahm prezzehm atnahk, bee Latweeschu ittin mas; un ja arri weens nahk, tad sawu prezzi tik dahrgu turr, ka kungi ne pehrk. Zik labbas naudas arri winni warretu nopelnih, ja wairak siegu turretu, ja ikriht prischu amohhta uhdeni peewestu, woi us zittu tahdu wiht kungeem palihdsetu, to lehti dabbuht rohka, kas scheem truhkst!

Is Bauskes. Appaksch Wezzmuischas schinni aprinki, tai nakti, 13tai Mai iseiioht, diwi ganna puischi, weens no 11 gaddeem, ohtrs no 12, ahtrumà nomirre, pa wissu meesu ar schlatku sagrahbt. Doktors, wissu isklausijis gruntigi, apleezina: schi nelaimè gan laikam jaur to nahkuse, ka puischi tai walfarà papreeksch pahrlèeku dauds prischas, wehl fiktas matses eehdufchi.

Atstahjeet wissu launumu un wissu wiltibu un leekulibu.

Jaanam semneeka puischam (alka, ka bijis Kursemmè), kas pee brahta par kalpu bija, no lepnibas prahà nahze, par ittin deewabihjigu un fwehtu zilweku isliktees. Wahje ikfwehdeenas basnijà, un tur it apdohmigi tahdijahs; un kad

zitti ar gohdu lihgsmi bija, tad winsch istabâ fehdeja, grahamatâ lassidams, woi fwehtu dseefmu ar skannigu balsi dseedadams, u. t. j. pr. Bet tas schim wehl ne bija gan; luhkoja wehl us wissadu wihsî padarriht, lai laudis dohma, ka Deews winnam fewischli un preeksch wisseem zitteem zilwekeem effoht schehligs. Zo kad zits winnu aplaitinaja, tad ittin pazeetigi un lehnpahrtigi to panesse, tatschu kaitinataju pa brihscham pamahzija, lai bihsstahs no Deewa sohhdibas. Bet nu schis pehz ta zilwela lohpeem fleppeni tik ilgi tihkoja, kamehr weenu warreja dabbuht rohkâ, un noschnaugt, woi zittu slahdi padarriht. Tad apstehp-jahs, lihds kamehr laudis to nosprahguschu woi eewainotu lohpu arradduschî; un nu lisdamees it kâ no nejauschu usnahzis, zittu atminneja, ka winsch scho bij kaitinajis, un ka pats jau pa preekschu effoht fazzijis, ka Deews par to sohhdihs. Zurklaht arri gan wehl fazzija tâ: woi nu gan redseet, mihtli, ka Deews ne atstahj tohs, kas us winnu pakaujahs? woi redseet, ka tohs nosohda, kas kahdu no winna behrneem aiskare? Jau daudsreis to esmu nomannijis, ka winsch manni par sawu mihtaku isredsejis, un man it ihpaschi glahbj un pasarga. Zo jel ne aismirsteet, tantini! —

Kahdâ fwehdeenâ winsch pee fwehta wakkarina gribbeja eet. Zo neddelu pa preekschu brahlis winnam likke labbibu west pilsfehçâ us tirgu. Seema bija un ittin nejauks laiks; tadeht winsch luhkoja atrautees, fazzidams: schim gan ne klahtohs, to darriht, par to ka fwehdeenu pee Deewa galda ja eet. Bet brahlis palikke pee ta, ko jau bij pawehlejis, un fazzija, zilwekam ne mas ne effoht par grehku, sawu darramu pa reisi isdarriht. Un kad ohts nu ar Deewa sohhdibu sahze beedinahç, tad brahlis tikkai fwehjahs ween par to. Leekutam gallâ bij paklausihç, un winsch aisbrauze us tirgu; bet wehl weenreis draudeja, fazzidams: gan nahlschoht tas laiks, ka brahtam buhschoht schehl, ko taggad darrija. Un redsi! jau sehdeenâ ugguns us reis isprukke brahta mahjâs, un wissas ehkas aiskahje. — Tik kâ tas bija notizzis, tad schis negants leekulis, kas uguni pats bij eelizzis, ar it noskummuschu un behdigu waigu us brahtu fazzija: woi tewim ne fazziju, brahtin mihtlais? Woi tu nu drihs ne nomannisi, un zitti ne mahjstees no schahs nelaimes, ko Deews tewim peesuhrijis, ka winsch sawus tantiaus ne leek apfmeer? — Zittu deenu winsch gahje pee Deewa galda tâ kâ bij apnehmees. — Bet pee scha pascha fwehta darba Deews leekulu wedde pee gaismas. Wasnizas-kungs jau bij ihsti wezs; un fwehtu wakkarinu isdakohç, rohziņas scham trihzeja, ir bija palikkuschas stihwas no leela saltuma. Kad schis nu blehdneekam fwehtu maisiti gribbeja doht, tad ta yo winna trihzedamahm rohkahm iskritte, un saluhse. Puihis, kam firds jau labba ne apsinnajahs, lohçt fabihjahs par to; comehr, Deewa maisiti no semmes pazehlis, trihzedams ween eebahse mutç. Nu wasnizas-kungs gahje ar bikkeri. Pee ta puishça atkal tijzis, winsch, kas sinn, peeminneja, kâ pa preekschu bij gahjis ar Deewa maisiti; gribbeja nu zeetaki turreht bikkeri; sahze trihzeht, un — arri bikkeris par nelaimi iskritte no rohkahm, un wiss pee semmes.

Tas nu mahjicajam gan it newillohç bij notizzis; bet puishç, gauschi fabihjees, dohmaja, ka to effoht darrijis ittin ar sinnu; ka pats winsch par scha grehku sinnoht, un ka ar to gribbejis parahdiht preeksch wissas draudses, ka schis

deewaldneeks nezeenigs, swehtu waffarianu bāndiht; un wīnsch nu sahje bīhtees
no to, fa mahzitais winna nedatbu ne parahditu pee teefas.

Zif kà basnizas-lungs no altara nogahjis, tad puisis tam pakkat winna
kambari, un kriht schim ap kahjahm. Wīnsch dohma, fa pats basnizas-lungs
wīssu nu jau sinnohē, tapeh; isakka, fa brahla namnam ugguni eelizzis, fa scha
ta kaimina lohpus noschnaudsis, woi eewainojis; turkloht luhdsin luhds, lai win-
nu jel ne apshhds pee teefas; apshhla arri ic swehti, fa no scha laika ic teescham
gribboht palikē tahds swehts un deewabihjigs, kahds wīnsch lihds schim preeksch
laudim ween bij islizzees.

Basnizas-lungs, to dsirdeht, lohri brīhnijahs; to warr dohmaht; pamahjija
laundarritaju, un schis pats gahje arri pee teefas un pats tai dewe sinnu; un
schi nosohdija laundarritaju, tā kà bij pelnijis.

**Tizzi Deewam, tad wīnsch tew ispestih; taisi sawus zellus pa reifus,
un zerre us winnu.**

Kahdā ic karstā deenā waffaras beigumā laudis wīssi bij isgahjuschi laukā,
strahdaht. Weesi pehrkōna padehbefchi pee debbesim zehlehs; jau sibbinu war-
reja redseht, ic dsirdeja, fa tahlumā ic smaggi ruhje. Wet lautini, dohmadami,
fa tik drihs ne usnahkschoht, palikke pee saweem darbeem, zitti seenu kassidami,
zitti rudsus plandami, steigdamees ween, wīssu labbi sanemt un apshhpt, eefam
leetus usnahk. Wet us reis breefmiga auka zellahs; pehrkōns klah; leetus gahsin
gahschahs no debbesim. Nu wīssi aisbehg, schur un tur pastehpdamees. Wet
luht! sibbins, breefmigi krahjoht, eespeer mahjās, un reisē wīss gaischās leef-
mās ween!

Lauschu teetafais pulks wehl bija laukā. Redsedami nelaimi, tuhdat at-
skrehje, dshst. Wet pirms wehl atnahje, tad jau wīssas ehkas dedsin degge;
jo auka arri bij' palihdsejuse, ugguni aisnest no weenas weetas us ohtru.

Zē nu nabbageem lautineem wīss bija suddis, ko suhri gruhri strahdadami
daschu gaddu sakrahjuschi. Labbiba, drehbēs, mahjas- un lauka-rihē, wīss ar
ugguni bij aisgahjis. Zikkai atlikke, kas muggurā, un sirdsini, lihds ar lohpi-
neem, kas laimei laukā bijuschī gannōs.

Mahjas bija leelas, un tadeht diwi fainneeki, puschelneeki, weens Kahrls
wahrdā, ohtrs Peters. — Abbeem nu gan weenahda nelaimē, bet ne panesse ar wee-
nahdu prahtu. — Kahrls, jau wīssu zerribu atmesdams, gluschi bij neapmeerina-
jams. Schis, waidedams un rohkas ween schnaugdams, weenumehr staigaja ap-
kaget, un sauze: af Kungs! apschelohjees! Wai man nabbaga zifwekam! Ko nu
darrischu? ne kappeeka naudas! ne maises kummasina! ne mahjas! ne gustas!
Un seewa un behrni, kas gribb ehst! — Man ja-eet ubbagōs ar baltu speeki! —
Wai! wai! man nabbadsinam!

Peters, to eeraudsijs, kà waideja, sazzija us winnu: nabbaga Kahrl! af!
kahds effi behdigs!

Schis atfazzija: woi man tad ne buhs behdatees? Man jau ne kas wairs
ne atleef, kà schahs sfrandas ween, kas muggurā!

Peters us to: wairak arri ne esmu isglahbis pats! Bet ko palihds wairdeht un schehlotees? — Nihlais Deews to darrijis, un fas winnam warr pretti? — Tomehr fauli un wesseli lohjekli mums abbeem wehl akliffuschi, gohds Deewam! peeliksim tohs ween it drohfschi nu! Lai apdohmajam, ko nu warram darriht; strahdasim gohdigi, tad fasinu ta pat wehl eekulfimees no jauna, un warrefsim glahbtees! un behdigas dohmas tad arri no firds isbehgs ahrâ! — Jau tik dauts laudim mahjas lihds ar wissahm mantahm ta pat noslihkuschas uguni, bet par to tee wehl naw gahjuschi pohsta, neds gluschi isnihkuschi. — Wehl dsihwotaji! un daschi ar schehliga Deewa paligu jau itcin labbi atkal eekohpuschees!

Bet Rahrls to ne mas ne nehme pee firds; brehje tiklai weenâ gabbalâ: wai man nabbadfinam!

Peters nu wisspaprreeschu mekseja mahju grusdôs, woi ne atraddischohe schahdu tahdu bruhkejamu leetu. Atradde arridsan daschadas dselsu un warra leetas un rihkus, ko uguns ne bij aiskahris; ir paschu naudu wehl, fas nu gan leelâ karstumâ bij iskuffuse. — Nu luhdse kahdu baggatu, it labfirdigu kungu, lai palihds; un tas tam arri labprahet naudas patappinaja. — Ar to winsch nu usbuhweja schuhniti, to labbibu glahbe, fas wehl laukâ stahweja. — Un Deews Peteru tik baggatigi swehtija, ka ar sawejeem par garu seemu, kaut gan ar mohfahm, tatschu ta pat labbi gan pahrtikke, kaimina piri peedshwodams. — Ar laiku nu arri dohmaja us jaunahm mahjahm, un labbi zilweki tam ta pat palihdseja ustaisht. Un reds! peh, kahdeem gaddeem Peters, wezzu nelaimi wairs ne peeminneams, un parradus skaidri nomakfajis, labbâ meerâ un laimé ar sawejeem dsihwoja sawâs mahjâs.

Rahelam tik labbi ne klahjehs. Tas jau ne rohku wairs ne gribbeja peelike pee darba, dohmadams: ar maunim tomehr pa gallam! Winsch dsihwoja bes paspahnes, schur un tur apfahret staigadams, un wilkabs kahdu laiku ar sweschu naudu, ko nehme us parradu. Bet kad to wairs ne dabbuja, tad gahje ubbagôs, un wehl pee pascha Petera durwim daschu maifes gabbalinu dabbuja.

Sluddinafchana.

Lassitaji gan wehl peeminnehs, ka mehâ 1837â gaddâ sawâ 40â lappâ effam sluddinajuschî pahre jauhu factifini, ko to laik' Dyppelna draudses mahzitajs lifke drikkche ar to wirstrakstu: "Ko mums buhs mahzitees, ja mehâ gribbam par Deewa behrneem palikt n. t. f. yr." — Wispehrn mahzitajs to, pahrtaisijis, ohtru reif lifke drikkche (Luhko Latw. dr. 1838, Nr. 40.). — Taggad wehl labbati pahrtaisijis; un nu gramatinam schis wirstrakstâ: "Swehta behrnu-mahziba. Nihgâ 1840. Scho gramatu warr dabuhht pee Dyppelna mahzitaja un Nihges pilsefhtâ pee frohna-drikketaja." 80 lappu pusses. 8. — Maksa sipri eeseeta 15 kap. f. n. Kas 10 tahdas gramatas us reif seemu, tam wehl to ritu bes naudas dohs.

Lihds 18. Zuhli pee Nihges irr atnahkuschi 608 fuggi un aisbrankuschî 549.

Brihw drikkche. No inhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. C. E. Napierky.